

Lapsuuden suojelun etiikka

ETENEn raporttiluonnoksen esittely

Kesäseminaari 28.8.2013

Leila Jylhänkangas,
ylitarkastaja, pääsihteeri

Esityksen sisältö

- Lapsuuden suojelun etiikka: raporttiluonnoksen päälukujen alustava jäsenitys
- Mahdolliset lapsuuden suojeluun liittyvät eettiset ongelmat
- Eettiset suositukset sosiaali- ja terveysalalle
- ETENEn ehdotukset ja kannanotto

Lapsuuden suojelun etiikka: vastuu on kaikkien yhdessä

Työryhmä: Harri Jokiranta, Hanna Markkula-Kivisilta, Markku Niemelä, Tarja Pösö, Päivi Rautava ja Päivi Sinko (Markku Lehto ja Leila Jylhänkangas)

Alustava jäsenitys raporttiluonnoksen pääluvuille:

1 Johdanto (lapsuuden merkitys, lapsuuden suojeluun liittyvät eettiset ongelmat)

2 Lapsen arvo ja oikeus lapsuuteen

3 Lasten ja nuorten osallisuus

4 Arjen sujumisen ehdot ja palvelut

5 ETENEn ehdotukset ja kannanotto

1 Johdanto

- *lapsuuden merkitys*
- *hyvän lapsuuden ulottuvuudet*
- *lapsuuden suojeluun liittyvät eettiset ongelmat*
(Markku Lehto)

2 Lapsen arvo ja oikeus lapsuuteen

- *lapsen oikeuksien yleissopimus LOS (Päivi Sinko)*
- *lastensuojelun näkökulma (Tarja Pösö)*

3 Lasten ja nuorten osallisuus

- *kohdatuksi tulemisen tärkeys (Päivi S. ja Leila J.)*
- *lasten ja nuorten suru ja huolet (Leila Jylhäkangas)*
- *kannustaminen, tönäisyt hyviin valintoihin*
- *erityisyyksien tunnustaminen (Markku Niemelä)*
- *lasten ja perheiden tukeminen (Jukka Mäkelä ja Mikko Oranen)*

4 Arjen sujumisen ehdot ja palvelut

- *lasten ja nuorten selviytymistä tukevat palvelut (Maria Kaisa Aula)*
- *neuvolapalvelut ja kouluterveydenhuolto (Päivi Rautava)*
- *yhteistyön merkitys (Harri Jokiranta)*

5 ETENEN ehdotukset ja kannanotto

Lapsuuden suojelu

- Tärkeä eettinen periaate, jota tuskin kukaan kyseenalaistaa
- Suomessa lastensuojelu velvoitettu ja oikeutettu toimimaan monenlaisissa lapsuuden, nuoruuden ja perhe-elämän ongelmatilanteissa (T. Pösö)
- Tavoitteena on lapsen edun mukaisen lapsuuden mahdollistaminen
- Mistä johtuu, että todellisuus kuitenkin näyttää joskus toisenlaiselta?

Mahdollisia lapsuuden suojeluun liittyviä eettisiä ongelmia

- Keinottomuus, jota ei tunnisteta tai tunnusteta. Lasten aseman parantamisesta mielellään puhutaan. Ongelmat ovat kuitenkin monitahoisia. Mitä pitäisi tehdä, jotta hyvät tavoitteet toteutuisivat?
- Muut arvot ja tavoitteet ohittavat lasten suojelemiseen liittyvät tarpeet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestettäessä taloudellisuus ja tehokkuus voivat syödä aikaa lasten tarvitsemalta huolenpidolta
- Organisaatioiden välisen työnjaon jäykkyys (toimivan yhteistyömallin puuttuminen?)

Mahdollisia lapsuuden suojeluun liittyviä eettisiä ongelmia (jatkuu)

- Jännite, joka syntyy siitä, että lapsella on samanaikaisesti oikeus osallisuuteen ja oikeus ikänsä ja asemansa puolesta erityiseen suojeluun. Osallistumisen ja suojelemisen välinen raja ei kuitenkaan ole kiistaton
- Lapsen ja vanhemman päätös- ja osallistumisvallan välinen jännite (lapsi yksilönä vs. perheenjäsenenä)
- Lapsuuden suojelussa kriittinen kysymys koskee myös sitä, miten lapsen mieli muovautuu ja miten hänen psyykeensä kehittyy (lähiyhteisöjen ja alakulttuurien merkitys tässä?)

Eettiset suositukset sosiaali- ja terveysalalle

- 1. Sosiaali- ja terveysalan toimijat kunnioittavat lapsiasiakkaidensa ja -potilaidensa ihmisarvoa ja perusoikeuksia
- 2. Sosiaali- ja terveydenhuollon lähtökohtana on lapsiasiakkaan ja -potilaan etu
- 3. Vuorovaikutus on lasta/nuorta arvostavaa ja kuulluksi tulemisen mahdollistavaa (esim. asiantuntijavalta vs. lapsen/nuoren ja hänen perheensä integriteetti)
- 4. Lasten ja nuorten parissa työskentelevä sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöstö vastaa työnsä laadusta
- 5. Lasten ja nuorten hyvä hoito ja palvelut edellyttävät vastuullisia päätöksiä ja vastuullista toimintakulttuuria

ETENEn ehdotukset ja kannanotto (1/4)

- ETENE korostaa sitä, että perheitä on tuettava erilaisin yhteiskunnallisoin toimin ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöillä on oltava edellytykset tunnistaa lasten hyvinvointia uhkaavia tekijöitä ja tarjota apua ajoissa
- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla voi olla paineita noudattaa työyhteisönsä vakiintuneita toimintamalleja, mutta on eettisesti väärin olla huomaamatta lasten ja nuorten tarpeita

ETENEn ehdotukset ja kannanotto (2/4)

- Lasten ja nuorten kannalta on tärkeää, että he tulevat kohdatuiksi, tuntevat olevansa hyväksytyjä ja kokevat, että heistä välitetään. Tämän tulee olla niin perhe- kuin kouluyhteisönkin arjen läpäisevä eettinen periaate
- Lapsuuden kasvuolosuhteet vaikuttavat myös nuoruusiän kehityskulkuun ja sosiaaliseen asemaan aikuisiässä. ETENE ehdottaa, että huomiota kiinnitetään erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien palveluiden saantiin

ETENEn ehdotukset ja kannanotto (3/4)

- Kun ajatellaan lapsuuden suojelua politiikkana, tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota lähiyhteisöihin, joilla on suuri merkitys lapsen kehitykseen ja hänen kykyinsä hallita elämäänsä. Lähiyhteisöjen kanssa toimittaessa tarvitaan monipuolista ammatillista osaamista
- On myös eri tavoin vahvistettava vertaistukea ja vapaaehtoistyötä. Lapset ja nuoret kasvavat yhteisössä ja vain yhteisöjen kautta voimme rakentaa sellaista suojelua, joka antaa hyvän alustan elinikäiselle kasvulle ja kehitykselle

ETENEn ehdotukset ja kannanotto (4/4)

- Tuloksellisen yhteistyön luominen edellyttää sykähdyttävän tavoitteen lisäksi muita kannustimia, jotka määräytyvät todellisten vaikutusten eivätkä vain suoritteiden määrän mukaan
- Uusien velvoitteiden muodollinen ja mekaaninen lisääminen entisten päälle ei tuota hyvää tulosta. On muutettava ajattelutapaa tavoitteista toimintamalleihin ja tulosten mittaamiseen asti
- Asenneilmapiirin muuttaminen?

KIITOS!

